

De zachte benadering van waterbeheer

De laatste jaren worden we steeds vaker opgeschrikt door boeken die als missie het verbeteren van de wereld hebben. Zij waarschuwen voor slechte zaken, zoals privatisering van water of tegen stuwdammen en gebotteld water. Veelal valt men met de deur in huis, wordt een voorbeeld van een mislukt waterproject aangehaald - soms hetzelfde als in een voorgaand boek - en geconcludeerd dat het wereldwijd bergafwaarts gaat met het water en iedereen derhalve vanuit een holistisch gedachtegoed er beter aan doet de tanden met minder water te poetsen. En oh wee als dat flessenwater is, want denk toch aan de mondiale watercrisis! Steeds vaker worden zwakke verbanden gelegd, lijnen wat ver doorgetrokken, zaken zwart-wit voorgesteld en nuances vergeten. De titel van het onderhavige boek, 'Making the Most of the Water We Have', past hier goed bij, zodat ondergetekende het ergste vreesde.

Het is meegevallen. In 18 hoofdstukken en op 273 pagina's beschrijven 21 auteurs in vier delen hun visie op, analyses van en planning-mogelijkheden van de zachte benadering (*soft path*). Ondanks voorbeelden uit onder andere Zuid-Afrika en India valt een sterke vooringenomenheid wat betreft Noord-Amerika op. Meerdere hoofdstukken zijn dan ook gebaseerd op in Canada gehouden presentaties. Er wordt niet uitgelegd waarom de geschetste voorbeelden generiek zouden zijn voor de rest van de wereld, terwijl daarvoor hier en daar toch enige fantasie nodig is.

De doelgroep van het boek moeten we vooral zoeken in de watervoorziening, drinkwaterbedrijven die te maken hebben met expansie in combinatie met een toenemend tekort aan water. Er wordt niet zozeer ingegaan op wat in Nederland onder waterbeheer wordt verstaan, maar de aandacht gaat vooral uit naar de beschikbaarheid van drinkwater bij een nijpend tekort: water voor wie en tegen welke prijs? De auteurs pleiten ervoor te zorgen dat de vraag naar water afneemt en meer rekening te houden met andere gebruikers: geen harde infrastructurele maatregelen, maar problemen voorkomen, uit de weg gaan. Wat ontbreekt: hoe ervoor te zorgen dat er minder vragers zijn? In IWA-verband horen

we deze terechte vraag steeds vaker. De meeste mondiale problemen beginnen er immers mee dat er te veel vragers zijn. Zodoende wordt elke bijdrage aan een oplossing een *mer à boire*.

Het probleem van dit boek is niet zozeer de inhoud, maar de toegankelijkheid. De auteurs proberen de lezer duidelijk te maken dat verandering nodig is. Reeds op de omslag, maar ook doorheen het boek, wordt herhaaldelijk de zachte benadering geprezen. Het zou goed zijn voor van alles, niet in de laatste plaats voor ecosystemen. De auteurs achten het dan ook belangrijk dat een *soft path*-benadering wordt gehanteerd. Dit houdt in - zo lezen we op de achterzijde - dat gebruik wordt gemaakt van economische en sociale prikkels, inclusief open besluitvorming, een watermarkt, eerlijke prijzen en toepassing van superefficiënte technologie, dit alles op zo'n manier dat de levenskwaliteit niet achteruit gaat. Dit leest nogal als een vage tekst. Ook de inleiding en veel hoofdstukken blijven om de hete brij heen draaien. Wat is het probleem dat men tracht op te lossen? We lezen energieke, soms nogal wetenschappelijke maar goed bedoelde hoofdstukken over veranderingen die plaats zouden moeten hebben of in een enkel geval al plaatshebben, maar waartoe dient dit alles, en vooral: wat is nu dit *soft path*?

Hier schiet 'Making the Most of the Water We Have' tekort. Waar de subtitel duidt op waterbeheer, ontstaat de indruk dat de auteurs het vooral over drinkwatervoorziening hebben. Het boek biedt geen goed uitgangspunt voor wie nog aan de 'fluwelen route' moet beginnen. Het gaat ervan uit dat de lezer de keuze al heeft gemaakt en nu wil weten hoe de route verder verloopt. De belangrijke eerste stap, namelijk het over de streep trekken van de geïnteresseerde maar verder niet ingewijde lezer, de aansporing om überhaupt deze reis te ondernemen, ontbreekt nagenoeg. Wat overblijft van de bijna 300 pagina's is een pover geïllustreerde klimgids voor onbekende vertes, in plaats van een wervend boek voor een betere wereld.

'Making the Most of the Water We Have. The soft path approach to water management' door David Brooks, Oliver Brandes en Stephen Gurman. Uitgever Earthscan, Londen, 2009, 273 pag, gebonden (ISBN 978-1-844-07754-0).

Michael van der Valk

Het '*soft path*'-concept is - kort nadat de Verenigde Staten in 1973 waren opgeschrikt door de energiecrisis - ontwikkeld door Amy Lovins en aanvankelijk gebruikt voor het beheer van energiebronnen. *Soft path* wordt vaak beschouwd als alternatief voor bronnenbeheer aan de leveringskant, dat zich vooral richt op het oplossen van problemen door het nemen van infrastructuurle maatregelen, zoals het bouwen van grotere dammen en het boren van diepere bronnen. Doel is het verhogen van de waterproductie om aan de consumenten-vraag te kunnen voldoen. Vraaggestuurd beheer focust daarentegen op vraagregulering en het efficiënter maken van bestaande praktijken. *Soft path* verschilt van beide benaderingen. Bij de op dit concept gebaseerde waterplanning bekijkt men het probleem van een afstand en vraagt men zich eerst af of water echt nodig is voor het uitvoeren van een bepaalde taak. Wanneer dat zo is, onderzoekt men eerst welke kwaliteit water is vereist voor de gewenste dienst en hoe het water zo efficiënt mogelijk is te gebruiken.

Soft path-waterplanning is omschreven als 'het laten vrijkomen van het volledige potentieel van vraaggestuurd beheer'. Het verschil tussen vraaggestuurd beheer en *soft path* is cruciaal en tegenlijk subtiel en is hetzelfde als het verschil tussen efficiëntie en behoud.

Nieuwe lesstof over water en sanitatie

IPC Groene Ruimte en GMB Watertechnologie hebben lesstof over nieuwe sanitatie ontwikkeld. De lesmodule biedt de mogelijkheid zelfstandig basiskennis over afvalwater op te doen en inzicht te krijgen in relevante maatschappelijke vraagstukken.

Onderwerpen die aan de orde komen, zijn: de waterketen, sanitatie, scheiden van afvalwater, gebruik maken van aanwezige meststoffen in urine en de kwaliteit van oppervlaktewater. De lesmodule, die iets extra's toevoegt aan de gebruikelijke biologie-, natuurkunde- en scheikundelessen, is toe te passen in vmbo- en mbo-opleidingen. De docent kan verdere differentiatie aanbrenge voor de verschillende niveaus.

Het lesboek 'Water bindt - aan de slag met water' (ISBN 978-90-74481-41-0) kost 17,50 euro en is te bestellen via www.ipcgroen.nl.

